

Ataxia – Információk betegek részére

MILYEN BETEGSÉGRŐL VAN SZÓ?

Az "ataxia" görög eredetű szó, jelentése: rendezetlen. Az orvosi szaknyelvben rosszul szervezett, ügyetlen mozdulatok, egyensúlyzavar leírására használjuk. A mozgások tervezéséhez és koordinálásához több idegrendszeri központ összehangolt működése szükséges; ezek egyikének sérülése ataxiához vezet. A neurológus a vizsgálatok során megállapítja, hogy az agy, a gerincvelő vagy a perifériás idegek károsodása okozza a tüneteket. Az ataxiás betegek esetében a leggyakrabban a kisagy (cerebellum) sérülése áll a háttérben.

MILYEN TÜNETEKET TAPASZTALNAK AZ ATAXIÁS BETEGEK?

- Nehéz az egyensúly megtartása álló helyzetben
- Járással kapcsolatos panaszok:
 - széles alapú járás
 - dőlés vagy esés valamelyik oldalra
 - nehéz egyenes vonalon haladni
 - Gyakori esés a járásbizonytalanság miatt
- Koordinálatlan, ügyetlen kézmozdulatok
- Remegés (tremor), mely gyakran a céltárgyhoz közelítve felerősödik. A remegés érintheti a felső és alsó végtagokat, fejet, vagy az egész testet.
- Artikulációs zavar
- Kettőslátás vagy homályos látás a szemmozgások zavara következtében
- Szédülés

MI OKOZZA EZT A BETEGSÉGET?

Az ataxia nem egy konkrét betegséget, hanem egy neurológiai tünet(együttes)-t jelent. Számos oka lehet, például:

- Az agy szerkezetét károsító tumor, stroke, koponya trauma, fertőzés, stb
- Hiánybetegségek, például B1, B12 vagy E-vitamin hiány
- A kisagyat károsító hatóanyagok és drogok, például phenytoin, carbamazepin, barbiturátok, szedatívumok, egyes antibiotikumok, lithium, amiodaron, alkohol
- Autoimmun betegségek, mint a sclerosis multiplex; a szervezet más részein növekvő daganat ellen irányuló immunreakció, az agyi erek gyulladása, coeliakia (lisztérzékenység)
- Metabolikus (anyagcsere-eredetű) vagy hormonális ok, például a pajzsmirigyfunkció zavara, elhúzódóan alacsony vércukor-érték

- Neurodegeneratív (leépüléssel) betegségek, melyek az idegsejtek lassú pusztulásával járnak, ilyen a multiszipisztémás atroxia (MSA) illetve a spinocerebellaris ataxia (SCA)
- Veleszületett (örökölt vagy újonnan megjelent genetikai eltérés)

HOGYAN DIAGNOSZTIZÁLJÁK AZ ATAXIÁT?

Az orvosnak egyrészt a kórtörténettel kapcsolatos adatokra van szüksége, beleértve a családban előforduló betegségeket. Másrészt részletes neurológiai vizsgálatot végez Önnél; illetve, amennyiben szükséges, további diagnosztikus eljárásokat javasol. Ezek lehetnek:

- Képzalkodó vizsgálatok: CT vagy MR vizsgálat az agyról és a gerincvelőről
- Vér- és vizeletvizsgálat, gerincvív-mintavétel
- Többszöri vérnyomás mérés és a vizeleti funkció vizsgálata
- Kardiológiai kivizsgálás
- Az idegek (ENG) és izmok (EMG) működésének elektrofiziológiai vizsgálata
- A szellemi funkciók felmérése neuropszichológiai tesztekkel
- Szemészeti ellenőrzés
- Genetikai tesztek az örökletes formák gyanúja esetén

LÉTEZIK-E KEZELÉS?

Az ataxia kezelése a kiváltó októl függ. Ha a tüneteket gyógyszerek vagy más kémiai anyagok okozzák, a kiváltó szer abbahagyása javulást eredményezhet. Oki kezelés lehetséges a vitaminhiány eredetű esetekben, tumoros, anyagcsere- illetve az autoimmun betegségek egy részében is. A genetikai ataxiák egyes fajtáinál is létezik specifikus kezelés (vitamin vagy gyógyszer).

Azokban az esetekben, amikor oki terápia nem áll rendelkezésre, gyógytorna, ergoterápiás és logopédiai kezelés segíthet a mindennapi élethez szükséges funkciók fejlesztésében, és az életminőség javításában.